

Előfizetési ár:

Egész évre 6 ft
Fél évre 3 „
Negy. évre 1 ft 50 k
Egy szám ára 5 k

Hirdetések és nyil-
téri közlemények
jutányosan közöltek.

VÉGVIDÉK

Politikai lap.

Szerkesztőség:

Starecsovai ut 3 sz. a.

Kiadóhivatal:

József főherczeg
utca 11 szám.

Közlemények a sze-
kesztőségben, a díze-
lési és hirdeté idjak.
úgy a lap szétküldé-
sére vonatkozó pana-
szok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap, szerda és
péntek reggel.

Főszerkesztő:

Feymann Gyula

Felelős szerkesztő:

Dr. Hódy Antal

ÜGYVÉDEK.

Hirdetések

Vig Simon nyomdájában is felvétetnek.
Starecsovai utca 3. szám.

*Lapu k mai száma ellá-
rithatatlan akadályok miatt
jelenhetett meg csak 2 olda-
lon, a miért t. olvasóink szí-
ves elnézését kérjük.*

Ujabb bölcsesség.

Ismeretes közönségünk előtt, hogy a központban levő állami fiu- és leányiskolák épületei és belső berendezései má' régóta valóságos botránykövei közoktatásunknak; nemcsak dísztelen külsejükkel, hanem meg nem felelő és egészségtelen beosztásukkal is.

Ennek a türehtetlen állapotnak akart véget vetni a közoktatásügyi ministerium a midőn a város törvényhatóságával együttesen hosszas tárgyalások után azon megállapodásra jutott, hogy ezen két iskola épületeit átalakíttatja s a tanügyi kiválmaknak megfelelően renndezi be. Sok növendék betegedett meg az egészségtelen helyiségekben, sok tanító és tanítónő szenvedett a meg nem felelő iskolák miatt, míg ez az állam és a város között létre jöhetett. Örömmel üdvözölte tehát minden családapa és tanügybarát a közoktatási kormány-
nak azt az elhatározását, hogy a rozoga, ronda épületeket lebontja, azok helyébe díszes, kényelmes és egészséges iskolákat építtet a saját költségén, azokat ujonnan berendezeti ugyancsak a maga pénzén és mindezekkel szemben egyéb áldozatot nem kíván a várostól, mint hogy a terület engedje át az állam tulajdonába és az épületek külső tisztántartását vállalja magára a törvényhatóság.

A mi az első feltételt illeti, az semmi áldozattal nem jár a város részéről, mert hiszen addig is teljesen az államnak engedte át a két régi épületet a város, tehát ezentul csak a telekkönyvben lenne a változás a dologban; a mi a másodikat, az épületek rendben tartását illeti, ez ugyan mindegy 100 mond száz forintnyi évi terhet róna a városra, de azt hisszük ezen csekély hozzájárulás az állam építkezésével és az óriási erkölcsi haszonnal szemben számba sem jöhet. Egyszóval szakember és laikus örömmel üdvözölte ezen elfogadható és előnyös megoldását ennek a nagyfontosságú és elhanyagolt kérdésnek.

És mi történt. Egyik tavaszi közgyűlésen vette tárgyalás alá a muni-
cipium a kormány ajánlatát; s mint-hogy éppen ezen időben az anya- és leánypárt, — a szabadelvű pártnak ezen két szejjel vált frakciója — kö-
zött torzsalkodások folytak, az anya

párt teljesen kivonta magát a köz-
ügyekben való részvételből, a helyzet urai a leánypártiak maradván, mind-
járt bevezetésekképpen leszavazták ezt az elfogadható ajánlatot, mert az épü-
letek fentartásához hozzájárulni egyál-
talában nem akartak. A szerbek na-
gyon természetesen hozzájárultak a magyar állami iskolák ügyének le-
szavazásához.

A kultuszministeriumnak egyik megbízottja nem régiben Pancsován járván, tájékozta magát a viszonyokról, s nem régiben az ő jelentése alapján a törvényhatóságnak fentemlített közgyűlési határozatára válaszul a ministerium leirt a városhoz, hogy most már ő sem hajlandó nagylelkűsködni a pancsovaikkal, hanem csak azon föltétellel építi fel a két állami épületet, ha a város megvásárolja még a minoriták kertjét és évenként nyolcz száz forinttal hozzájárul az iskolák fentartásához. Ez lett tehát az eredménye a pártviszályoknak és ilyenentéknépp sikerült a mi városatyáinknak a kérdés megoldását ismét beláthatatlan időkre elodázní, hacsak a közegészségügyi hatóságunk, — melynek már régen kellett volna közbelépni — valamely uton módon nem segít.

Hát mi azon csodálkozunk, hogy azok az urak, a kik mar a vasuti építkezéseknél megtanulhatták volna, hogy önféjűségük egy millióba került a városnak, hogy még most sem okultak eléggé. De leginkább megfoghatatlannak tartjuk azt, hogy ezek a bölcs férfiak megtagadják a magyar közoktatás céljaitól az állammal szemben ezt a száz forintnyi hozzájárulást, holott a szerb iskolák céljaira, a szerb egyházközség pénztárába olyan horribilis bérösszegeket fizettek és fizetnek, hogy azt maga a ministerium is megsokalta és felhívta a város közönségét, vajjon nem tudja iskoláit olcsóbban elhelyezni?

Azt hisszük, hogy a város érdekeinek illetén megóvása és képvisellete bővebb kommentárta nem szorul

Katonáéknál.

A mai nehéz viszonyok hozzák magukka', hogy mikor az államháztartásban kenyérosztás van, mindig a katonagyerek kapja a legnagyobb darabot. Visszás dolog, hogy rendes körülmények között nagyobb hivatásu testvérei éppen ő miatta a rövidebbet húzni, szinte éhezni-lygenek kénytelenek. De belenyugszunk ebbe az állapotba, mert — muszáj ez idő szerint.

Nem vagyunk azonban hajlandók belenyugodni abba, hogy a katonák a legnagyobb darab kenyér mellett annyira el legyenek kényeztetve, hogy minden fontos ezivil ügynél is előbbvalónak akarják tartatni a katonai ügyek legapróbbikát is.

Ma például az egész ország azon van, hogy a szociális-kérdést minél alaposabban sikerüljön megoldania, bizony nem sajnáljuk ezért a nagybirtokosok és tőkepénzesek kényelmét is megzavarni egy kissé, csak hogy segíthessünk a szegény munkáson. Különvál azonban itt is a katonaság, sőt néha keresztül is huzza a megoldási terveket.

Ime, itt van a tartalékosok behívásának ügye, melyet épen a héten tett szóvá több közigazgatási bizottság is.

Behívják augusztus héra a legnagyobb dologidőre a munkást, hogy tanuljon defellirozni az alatt, míg otthon családjának a télire valót megkereshetné. Hát nem aprólékosság az a gyakorlat a mindennapi kenyér megkerésésének a nagy fontossága mellett? Aprólékosság bizony, mert az alatt a 2—hét alatt a katonai tudományokból ugyan egy batkát sem sajátít el az a tartalékos, a kinek aggodó lelke ott hon jár a tanyák közt, a hol most ő nélküle folyik a nagy munka. Annyból áll mindössze az a gyakorlat, hogy naponként gyalogol vagy lovagol néhány kilométert, kiló néhány golyót és kifog néhány csokorra való kaszárnyaudvari virágot. — Ezért ugyan nem érdemes egy egész családra kétségessé tenni a megélhetést. Lám, az amerikaiakat nem szokták behívni gyakorlatra, flotta demonstrációkat se rendeztetnek velük békesség idején, aztán háboru idején mégis hogy megállják a sarat.

Jól van, ha már éppen szükséges, hogy az a defellirozás olyan szépen sikerüljön, hát hívják be a tartalékos katonát máskor, mikor ráér, mert katonáéknál ugyis minidig ráérnek.

Egyes megyék közigazgatási bizottságainak már az előző években sikerült kieszközölni, hogy a részes munkára számító munkásokat nem hívták dologidőben gyakorlatra; az idén azonban ismét behívták a tartalékosokat és ezért szükséges volna, hogy az összes törvényhatóságok intézzenek feliratot a földmivelésügyi ministerhez.

Ezen feliratokban hangsúlyozni különösen azt, hogy ha már felsőbb körök legutóbbi intézkedéseinek sikerült a munkásnépben felkelteni azt az érzetet, hogy ime az ő ügyeikkel jóakarattal foglalkoznak ott is és mindent elkövetnek arra, hogy a munkásnép tisztességes megélhetése biztosítva legyen — a katonaság az ilyen sérelmezett intézkedéseivel ne ingassa meg a munkásnép ezen hitét.

A feliratokban különben részletesen kellene kifejteni hogy a legnagyobb munkaidő-

ben való gyakorlatra hívás következményei milyen hátrányosak, szóval alapos indokolással bizonyára meg lehetne győzni a minisztert, hogy ezen az állapoton segíteni kell s nem csak időről-időre, de végkép megszüntetni azt a gyakorlatot legalább a jövőben, mely szerint eddig a munkás tartalékost éppen a legnagyobb do-logidőre hívták be.

Kutonánál is meg kell már egyszer érteni, hogy a „Dienszt-Reglement“ a kaszárnya falai között lehet szentírás, de itt a civil-világban magasabb szempontok felé való törekvésben egyáltalán nem akarjuk érezni annak a nyüjét.

H I R E K.

— **Személyi hírek.** Mattanovich Adolf városunk polgármestere ma reggel utazott Zimonyon át Budapestre, hogy a Temesparti végállomás létesítése tárgyában a kereskedelemügyi ministeriumban tartandó engedélyezési tárgyaláson résztvegyen. — Jovánovics Sándor városi tanácsnok tegnap délután, több pancsovai illetőségű hadköteleessel Nagy Becekerekre utazott a ma megtartandó utóállításához. — Vaszkó Jánost huszti gör. kat. főesperest, dr. Vaszkó Endre volt pancsovai albiró jelenlegi nagy-kikindai kir. alügyésznek édes apját ő felsége a címzetes kanonokká nevezte ki.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminister Ignia Milán temesvári járásbirósági díjnokot a pancsovai kir. járásbirósághoz írnokká nevezte ki.

— **Iskolaszéki ülés.** A városi iskolaszéki ismételt elodázott ülése végre valahára kedden délután volt megtartható. Mattanovich Adolf polgármester elnökön kívül megjelentek Schwalm György, Rándl Ferenc és Dr. Kelemen Adolf iskolaszéki tagok. Folyó ügyek elintézésén kívül megállapították a jövő tanévi beiratások idejét. E szerint a mindennapi iskolába a beiratások szeptember 1—3-án az ismételt iskolába pedig szeptember 4-én lesznek. A tanítás 5-én veszi kezdetét.

— **Elgázolt gyermek.** Pancsova élénk kereskedelmi város. Élénk a forgalom is. Különösen a délelőtti órákban, mikor száz meg száz vidéki földmivelő kocsin hozza be terményeit és azon viszi haza szükségleteit. Mondják, hogy ezelőtt még élénkebb volt ez a forgalom. Es daczára ennek szerencsétlenség nem igen történt utcáinkon. Valószínűleg azért mert a négy kerekű kocsin ülő paraszt kocsis vigyáz a telebarátjára is. Ez azonban régen volt. Most már nincs úgy. Pancsova is haladt a civilizációval és ezzel jár a sport is. Vanak is biciklistáink minden fajtából szép számmal. És mióta ezek száguldoznak utcáinkon, azóta az életbiztonság nagyot csökkent. Hogy úgy van mutatja a starsovai utcán történt gyermek elgázolás mely könnyen gyászba boríthatott volna egy családot. A napokban ugyanis Fuchs Jakab négy éves kislánya a kapu előtt a járda szélén alva várta édes anyja jövetelét, hogy az vezesse őt az ovodába. Az anya éppen akkor jött ki a kapun mikor egy még minden esetre nagyon ügyetlen kerékpározó leütötte lábáról a gyermeket. Szerencsére nem esett nagyobb baja a gyermeknek daczára annak, hogy az egyik kerek a gyermek fején ment keresztül. Érdekes, hogy a kis fiú rövid sírás után arra figyelmeztette a halálra ijedt anyját, hogy menjünk az ovodába, mert elkésünk. — Mi azonban figyelmeztetjük a mi városi rendőrkapitányságunkat a mi „kerékpározóink“-nak szinte kihívó és a közbiztonságot valóban veszélyeztető viselkedésére. Ideje volna már azon eszeveszett versengésnek véget vetni, mely különösen az esteli órákban rendeztetik a Gromon és Starsovai utcán és a melynek a tisztelt rendőrségünk egyik-másik tagja bizonyára szintén már szemtanúja volt. Vagy azt csak nem hivatalos minőségben látják? Ha úgy volna, akkor egész tisztelettel tudomására hozzuk főkapitányságunknak, hogy hiba van a biciklizók körül. A nagyközönség biztonsága, de még a kerékpározók érdekében is tessék az 1897 évi 42156 számú belügyminiszteri „körrendeletnek“ érvényt szerezni.

— **Trafikok zárórai.** A pénzügyminister az utóbbi napokban a kisebb dohánytőzsdék záróraidőnek megállapítása érdekében az alábbi körrendeletet intézte valamennyi kir. pénzügyigazgatóságához: „A dohánygyártmányok eladására vonatkozó szabályok 15. §-a értelmében a dohánykísérő üzemhelyiségeiket esti 9 óráig kötelesek nyitva tartani. Minthogy a kisebb községekben a záróraiak pontos betartása, a menyinyiben ily helyeken a forgalom a téli hónapokban az esti órákban teljesen megszűnik, a jövedék érdekében nem szükséges, fölhatalmazom a kir. pénzügyigazgatóságot, hogy ily községekben, a hol a 9 órai záróra szigorú betartását a helyi viszonyok nem követelik, annak merev betartásától eltekinthessen s ily helyeken a kísérők zárórait a viszonyokhoz képest a fenti szabálytól eltérő időben állapíthassa meg olyképen, hogy az ily üzletek az október—márczius hónapokban esti 7, az április—szeptember hónapokban esti 8 órakor bezárhatók legyenek.“

— **Országos dalünnepély.** A dalegyletek országos szövetezete augusztus hó 12-től 16-ig tartja közgyűlést Aradon. Ez alkalommal nagy dal-verseny is rendeztetik, melyben számos dalárda vesz részt. Arad városa nagyban készül a dalárok ünnepélyes fogadtatására.

— **Államtitkár változás.** A szerdai hivatalos lap közölte Vörös László kereskedelemügyi államtitkárnak saját kérelmére való felmentését és Dr. Schmidt Józsefnek, a szabadalmi hivatal elnökének kereskedelemügyi államtitkárrá történt kinevezését.

— **Állatvédő-rendőrségünk.** Lapunk egyik jó barátja panaszkolta, hogy rendőrségünk böles intézkedése következtében városunkban a kirándulások drágulnak. Rendőrségünk ugyanis megparancsolta az egyfogatu bérkocsi-kocsinak, hogy ne merjenek két üléses kocsit használni. Ez által természetesen egy három tagból álló családnak kirándulása megdrágul, mert kénytelen ugynevezett fiakert venni, ha csak hering módjára nem akar összeszorítani az egy üléses confortáblison ebben a kutyá meglehen. Utána jártunk a dolognak és barátunk megnyújtására közöljük, hogy a kétfogatu bérkocsisok panasza folytán kelt a rendőrkapitányság fenti tilalma, mert nem engedheti, hogy a confortáblis lovak — kinosztassa a kázálal, hogy hárman négyen is ülnek egy kocsiba. Hiszen van valami igazsága csak az a különös, hogy éppen ezt a szabályrendeletet tartatja be, mely a közönség zsebével szemben egy néhány „kétfogatu“ érdekét szolgálja. Azonban csodálatos hogy az állatvédelemről szóló szabályrendeletben a többek közt az is foglaltatik, hogy a piacra hozott csirkéket, libákat, bányákat stb. nem szabad gúzsba kötve hozni, vagyis nem szabad kinezni; és mégis megtörténik. Hát erre miért nem tesz az állatvédő rendőrség? Talán azért nem, mert a közönség érdekét szolgálja vele?

— **A király a nagygyakorlatokon.** Hiteles forrásból értesítik lapunkat, hogy a magyarországi királygyakorlatok programját a következőképpen állapították meg: A király Ferenc Ferdinánd főherczeggel együtt már szeptember 1-én érkezik Buziásra; itt a király a közalapítványi uradalmi főtitkarság emeletes épületében fog lakni. Az udvari bizottság, melynek tagjai: Görgy ezredes, a testőr lovasszakasz parancsnoka, báró Lüttgendorf udvari biztos, Röhrich udvari pénztáros, Schebek építő és Fabesch főszakács, ugy Buziáson, mint Lőcsén megtették a lakások dolgában szükséges intézkedéseket. A bizottság egy része s az udvari kíséret már augusztus 4-én Buziásra megy, hogy a többi előkészületeket megtegye. Szeptember 2-án kezdődik a nagygyakorlat, másnap folytatják, szeptember 4-én — vasárnap — pihenő lesz; a király ezen a napon résztvesz a templomi istentiszteleten, este a temesvári dalosok szerezmadót adnak. Ötödikén és hatodikán folytatják a nagygyakorlatot s 7-én a hadviselő felek rövid összeütközésével befejezik; ezután lesz a történetek megbeszélése. Szeptember 8-án a király Lőcsére utazik, a hol azonban csak 12-én kezdődik a nagygyakorlat és mindössze négy napig tart. A közbeső napokon látogatja meg a király Poprádot, Tátrafüredet és a csorbai tavat. Szeptember 17-én, a nagygyakorlat befejeztével elutazik a király.

— **A kereskedelmi alkalmazottak kongresszusa.** Temesvárról jelentik; A kereske-

delmi alkalmazottak vasárnap délután tartották országos kongresszusukat. A kongresszuson, melyen körülbelül 400 tag volt jelen, a kereskedelmi minisztert Lakatos Al dár miniszteri tanácsos képviselte. A kongresszus elnökévé Zerkovits Emilt, alelnökké Bruchmann Adólfot és Tedeschi Jánost választotta meg Zerkovits elnök indítványozza, hogy Baross-menhelyet létesítsenek elagott munkaképtelen kereskedni alkalmazottak számára és javasolja, hogy a szükséges költségeket társadalmi uton szerezzék be és kérjék meg a kereskedelmi minisztert, hogy a jótékony cél érdekében sorsjátékot engedélyezzen. Az indítványt elfogadták. Bruchmann Adolf a fölmondási idő szabályozásáról szól és javasolja, hogy a törvényt akként módosítsák, hogy bizalmi állásoknál kéthavi, más állásoknál minimális négyheti felmondási időt állapítsanak meg. A kereskedelmi alkalmazottaknak a kereskedelmi és iparkamarákban való képviseltetése tárgyában dr. Radván i Manó (Budapest) tett indítványt. Elhatározták, hogy a kereskedelemügyi miniszternél kérni fogják a kereskedelmi és iparkamarától szóló törvény revizióját. Protovin Géza temesvári kamarai titkár a helyszerzés országos szervezését javasolja. Az indítványt elfogadták. Vidra Jenő (Budapest) a vasárnapi munkaszünet törvénybe iktatását és a záróraiak szabályozását indítványozta. Kácsor Romulus (Temesvár) indítványára elhatározták, hogy a kereskedelemügyi miniszterhez küldöttséget küldenek a nyugdíjügy rendezése érdekében. — Beck Géza (Budapest) kéri a kongresszust, tegyen lépéseket a kereskedelmi utazók mintaböröndjeinek viteldij mérséklése ügyében. Majd Márkus Gyula atanonciskolák reformja tárgyában tett indítványt. A jövő kongresszus Pozsonyban lesz. Este lakoma volt.

— **Eltűnt adófökönyv.** Kikindáról írja tudósítónk: Zamurovics tiszahégyesi jegyző ellen az adófökönyv hamisítása miatt megindították az előzetes vizsgálatot. Zamurovicsot nemrégiben áthelyezték Szerb-Elemérré. Az áthelyezés után nyolcz napra egy fél megjelent a község házában és ott az 1893. évi adófökönyvbe betekinteni akart. Az adófökönyv azonban eltűnt, noha a községi előljárásnak biztos tudomása volt arról, hogy a könyv a legutóbbi időig megvolt. Ezt a körülményt a község azonnal bejelentette a nagykikindai főszolgabírói hivatalnak, ahonnét Steinbach Antal tb. főszolgabíró azonnal a helyszínre ment és vizsgálatot tartott. A községi előljárárság az adófökönyv eltűnéséről jelentést küldött a pénzügyigazgatóságnak is, Steinbach szolgabíró a megejtett vizsgálat folyamán azonban nem tudta konstatálni, hogy ki vitte el a könyvet, azért a vizsgálatot más irányba terelte. Nevezetesen kutatni kezdte azt, hogy kinek állott érdekében a főkönyvet eltűntetni. Így azután rájött, hogy az 1892. évi B. táhállásban tömeges javítások, vakarások fordulnak elő és ezen tételek éppen olyan egyének adótartozására vonatkoznak, akiknek földjét vagy azt terhelő nagy adótartozás fejében Zamurovics jegyző vagy megvette, vagy pedig berbevette. A vizsgálat ezen eredményt a főszolgabírósa a pénzügyigazgatósággal is közölte. A pénzügyigazgató-ág pedig Szabó Lajos pénzügyi titkárt és Schwarcz központi katasztrai biztost küldötte a helyszínre azzal, hogy az adóleszámolás munkálatokat végezzék és ennek során, mint értesülünk, ugy az adófökönyvekben, mint különösen a kataszteri birtokivelnél nagy mulasztásokra és visszaélésekre bukkantak. Valószínűleg ezen alapszik az a hír is, ami ma Kikindán szárnyra kelt, hogy Zamurovicsot már le is tartóztatták.

— **Máhr contra Szabó.** Mint karánsebesi levelezőnk írja: Máhr járásbírónak Szabó főbíró ellen indított rágalmazási pörében szombaton ítelt a karánsebesi törvényszék s Szabó főszolgabíró rágalmazásért 200 frtra, nyilvános becsületért pedig 50 frt fő- és 20 frt mellékbüntetésére ítélte. Ralogh, Petrovics, Popovics, Förstner, Grama, Epure és Bogdan körjegyzőket nyilvános becsületért egyenkint 100 frt fő- és 50 frt mellékbüntetésére ítélte a törvényszék. A vádlottat fölmentették. Az elítéltek főlbbestek.

— **Országos vásár.** A legközelebbi temesvári országos vásár augusztus hó 11-től bezárólag 15-ig tartatik.

Kiadótulajdonos: Feymann Gyula.
Nyomatott Vig Simon gyorsajtóján.